

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิตินทรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๒

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย มีประเด็นวินิจฉัยตามคำร้อง ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ได้ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นแรก ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ได้ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้ในหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๖ ตั้งแต่ มาตรา ๑๓๘ จนถึง มาตรา ๑๔๑ และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๖ ส่วนที่ ๗ การตราพระราชบัญญัติ ตั้งแต่ มาตรา ๑๔๒ จนถึงมาตรา ๑๕๓ มาใช้บังคับกับการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม ดังนั้น การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. จึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งมีประเด็นต้องพิจารณา ดังนี้

๑. การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นผู้จัดทำและเสนอร่างต่อสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๐๒ วรรคหก และ

มาตรา ๑๔๒ วรรคสี่ รวมทั้งได้มีการจัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวแนบท้ายไว้ด้วย จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ วรรคห้า

๒. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้วินิจฉัยว่าไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเงินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๓ ประกอบมาตรา ๑๔๐ วรรคสอง จึงไม่ต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

๓. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๐ บัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระ โดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ และในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเสียงข้างมากของแต่ละสภา ส่วนการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบให้ออกใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา ซึ่งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ได้กระทำเป็นสามวาระและมีการออกเสียงลงคะแนน ดังนี้

๓.๑ ในชั้นการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

- ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒ (สมัยวิสามัญ) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ วาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ ที่ประชุมลงมติรับหลักการด้วยคะแนนเสียง ๓๑๘ เสียง ไม่มีผู้ไม่รับหลักการ

- ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา และการพิจารณาเป็นไปโดยเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวาระที่สาม ที่ประชุมเห็นชอบให้ออกใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยคะแนนเสียง ๒๖๗ เสียง (กึ่งหนึ่งไม่น้อยกว่า ๒๔๐ คน)

๓.๒ ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา

- ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันศุกร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ วาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ ที่ประชุมลงมติรับหลักการด้วยคะแนนเสียง ๑๑๕ เสียง ไม่รับหลักการ ๕ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง ไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน

- ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันศุกร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา และการพิจารณาเป็นไปโดยเสียงข้างมากของวุฒิสภา และวาระที่สาม ที่ประชุมลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียง ๕๓ เสียง (กึ่งหนึ่งไม่น้อยกว่า ๓๕ คน) ไม่เห็นด้วย (เห็นชอบกับการสงวนคำแปรญัตติ) ๔ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง ไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน

๓.๓ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว มีมติไม่เห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ของวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา จึงตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗ (๓) ซึ่งคณะกรรมการได้ร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว และได้รายงานเสนอร่างต่อสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาซึ่งการพิจารณาของแต่ละสภาปรากฏผล ดังนี้

- ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่วมกันเสนอโดยมีการลงมติ รวม ๒ ครั้ง (ณ วันลงมติ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๔๗๔ คน กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่ากับ ๒๓๗ คน) ผลปรากฏว่าการลงมติครั้งที่ ๑ ที่ประชุมให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยคะแนนเสียง ๒๓๘ เสียง ไม่เห็นชอบด้วย ๕๕ เสียง งดออกเสียง ๖ เสียง ไม่ลงคะแนน ๔ เสียง และการลงมติครั้งที่ ๒ ที่ประชุมให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยคะแนนเสียง ๒๔๓ เสียง ไม่เห็นชอบด้วย ๒๓ เสียง งดออกเสียง ๗ เสียง ไม่ลงคะแนน ๒ เสียง

- ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๒ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่วมกันเสนอ โดยที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๘๕ เสียง (กึ่งหนึ่งไม่น้อยกว่า ๓๕ คน) ไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย งดออกเสียง ๒ เสียง ไม่มีผู้ไม่ลงคะแนน

ดังนั้น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ในชั้นการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ได้ดำเนินการเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๐ ประกอบมาตรา ๑๔๗ แล้ว

๔. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การตราร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ระบุมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสอง

จึงเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ได้ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดกรอบหรือแนวทางการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยให้จัดทำเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการหรือจัดให้มีการออกเสียงประชามติ สำหรับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ ได้บัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ และการจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่า กิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

(๒) ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติตาม (๑) หรือ (๒) อาจจัดให้มีการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้

ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติ

ดังนั้น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ว่า มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ ต้องพิจารณาว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีเนื้อหาสาระหรือข้อความเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ และหลักการพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีประเด็นต้องพิจารณา ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วนั้น ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๑๐ หมวด รวมทั้งสิ้น ๔๕ มาตรา ในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเนื้อหาหรือข้อความของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะพิจารณาตามหมวดที่บัญญัติไว้ ดังนี้

๑. มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับชื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การให้มีผลใช้บังคับ และคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ วรรคสอง

๒. หมวด ๑ บททั่วไป ตั้งแต่ มาตรา ๕ ถึงมาตรา ๙ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ (๑) โดยมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ให้อำนาจนายกรัฐมนตรี ประกาศให้มีการออกเสียงประชามติในราชกิจจานุเบกษา และวรรคสอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงกรณีที่กฎหมายมิได้บัญญัติผู้ที่มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียง และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยการให้มีการออกเสียงประชามติต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียง

มีประเด็นปัญหาต้องพิจารณาว่า มาตรา ๖ วรรคสาม ที่บัญญัติให้ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณากรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียง เห็นว่า การให้มีการออกเสียงนั้นไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย

ที่บัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ และผู้มีสิทธิออกเสียงต้องดำเนินการภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศให้มีการออกเสียงประชามตินั้น จะขัดต่อมาตรา ๒๒๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า อำนาจศาลปกครองไม่รวมถึงการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น หรือไม่ เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่บัญญัติในหมวด ๑๑ ว่าด้วยองค์กรตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรหนึ่ง และมาตรา ๒๓๕ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมาตรา ๒๓๖ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ (๖) สั่งให้มีการเลือกตั้ง หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (๗) ประกาศผลการเลือกตั้ง ผลการสรรหา และผลการออกเสียงประชามติ และ (๘) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ คือ การควบคุมและดำเนินการหรือจัดให้มีการออกเสียงประชามติการสั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่และประกาศผลการออกเสียงประชามติตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติ ส่วนการจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ นั้น มาตรา ๑๖๕ (๑) เป็นการริเริ่มและเสนอโดยคณะรัฐมนตรีที่เห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศหรือประชาชน และให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ประกาศให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องดังกล่าวและประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมาตรา ๑๖๕ (๒) เป็นการริเริ่มและเสนอโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เว้นแต่กฎหมายใดมิได้บัญญัติผู้มีอำนาจประกาศให้มีการออกเสียงไว้ จึงเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น การประกาศให้มีการออกเสียงประชามติทั้งสองกรณีดังกล่าว จึงมิใช่เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การที่บทบัญญัติมาตรา ๖ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้วินิจฉัยว่าการให้มีการออกเสียงนั้น ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายที่บัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๖๕

ของรัฐธรรมนูญ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒๓ วรรคสอง

นอกจากนี้ มาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้บัญญัติวิธีการออกเสียงให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ และมาตรา ๕ ได้กำหนดเกี่ยวกับการออกเสียงที่ถือว่ายุติหรือการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม และวรรคหก

๓. หมวด ๒ ว่าด้วยการให้และการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ โดยให้ประกาศข้อมูลที่ต้องเผยแพร่ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลส่งให้เจ้าบ้านทราบ และประสานกับสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐและสื่อประชาสัมพันธ์อื่น เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำประชามติ ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ วรรคห้า

๔. หมวด ๓ ว่าด้วยเขตออกเสียงและหน่วยออกเสียง มาตรา ๑๒ ถึงมาตรา ๑๔ ได้มีการกำหนดให้การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง ส่วนการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง รวมทั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์ของหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขต จังหวัดหรือเขตออกเสียง โดยให้คำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง และประกาศหน่วยออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงรับทราบไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

๕. หมวด ๔ ว่าด้วยผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ โดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และให้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงรับทราบไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

๖. หมวด ๕ ว่าด้วยเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง มาตรา ๑๗ ถึงมาตรา ๒๐ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยความสะดวกออกเสียงประจำเขต หรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่บุคคลที่ได้แต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง รวมทั้งให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๗. หมวด ๖ ว่าด้วยหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชาติ มาตรา ๒๑ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชาติ

๘. หมวด ๗ ว่าด้วยการลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนน มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๓๔ บัญญัติให้ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา และการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชาติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย แสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก การให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน การกำหนดวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง การกำหนดลักษณะให้บัตรออกเสียงเป็นบัตรเสีย การให้อำนาจคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น

๙. หมวด ๘ ว่าด้วยการประกาศผลการออกเสียง มาตรา ๓๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา และแจ้งผลให้นายกรัฐมนตรี ทราบหากเป็นการออกเสียงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๕ (๑)

๑๐. หมวด ๙ การคัดค้านการออกเสียง มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ได้บัญญัติให้ผู้มีสิทธิออกเสียงมีสิทธิยื่นคำคัดค้าน โดยมีรายละเอียดแห่งพดติกการณ์หรือหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า การออกเสียงนั้น ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่ การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดและให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนโดยพลัน ถ้าเห็นว่า

การออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีคำสั่งยุติเรื่อง และให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรานี้เป็นที่สุด

๑๑. หมวด ๑๐ ความผิดและบทกำหนดโทษ มาตรา ๓๘ ถึงมาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดและโทษแก่บุคคลดังต่อไปนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้างที่ขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยว หรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรแก่การไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง รวมถึงผู้ที่ได้ทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียง หรือกระทำการที่ก่อให้เกิดความวุ่นวาย หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคามเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปใช้สิทธิออกเสียง

พิจารณาเนื้อหาและข้อความของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ทั้ง ๑๐ หมวด รวม ๔๕ มาตรา เทียบเคียงกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ และบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติแล้ว ไม่ปรากฏว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ได้ตราขึ้นโดยถูกต้องและไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ